

fost încununată de succes și datorită sprijinului primit din partea unor cadre cu munci de răspundere din Direcția Generală a Arhivelor Statului. Lucrarea se integrează, totodată, amplelor eforturi pe care le face istoriografia românească actuală de a pune în lumină documentele de inestimabilă valoare științifică care probează istoria milenară a poporului nostru. Acesta ar fi și motivul pentru care „Paleografia româno-slavă“ este atît un succes și un merit al autorului cît și al istoriografiei românești în ansamblul ei.

ADOLF MINUȚ

**”Suceava, Anuarul Muzeului Județean”,
VIII, 1981, 589 p.**

Apariția ceii de al VII-lea număr al anuarului sucevean reprezintă o nouă și elocventă dovadă a seriozității cu care se desfășoară cercetarea științifică în Țara de Sus. Din parcurgerea conținutului revistei se desprinde dorința autorilor de a realiza prin investigarea temeinică a trecutului o mai bună cunoaștere a istoriei frămîntate a Bucovinei, de a reliefa contribuția acestui colț de intensă viață românească la cultura națională. Trebuie să spunem că din acest punct de vedere dorința autorilor s-a materializat într-o reușită deplină.

Prezentul număr al revistei a fost tipărit în anul celei de a 60-a aniversării a creării P.C.R., iar cei care slujesc istoria în această parte a țării l-au conceput ca un omagiu adus importantului eveniment. Pe această linie se înscriu și cele trei articole consacrate amintitei aniversări: Al. Toma, „Doctrina economică românească în opera președintelui Nicolae Ceaușescu“, V. Gh. Ionescu, „Partidul Comunist Român — conducătorul întregului popor pe calea luptei de eliberare socială și națională a socialismului și păcii“ și Gh. Pirvulescu, „Partidul Comunist Român — stegar al intereselor naționale fundamentale ale poporului român, apărător al independenței și suveranității țării“.

Sumarul acestui număr este îmbogățit cu o nouă rubrică, cu caracter permanent, intitulată „Din istoria orașului Suceava“, inițiativă ce urmărește, prin publicarea de documente și mărturii privind istoria Sucevei, o nobile finalitate: alcătuirea unei monografii a fostei reședințe domnești cu ocazia împlinirii nu peste mult timp a șase veacuri de la prima sa atestare documentară. Primul articol publicat în cadrul acestei secțiuni aparține lui G. Foit („Suceava — centru de interes major pentru numismatica medievală a Moldovei“) tratînd probleme legate de începuturile monetăriei sucevene și etapele ei de dezvoltare, ca și aspecte privind monedele false emise la Suceava în timpul lui Eustație Dabija, etc. Descoperirile de caracter orășenesc de la biserica Sf. Dumitru din Suceava, datate pe baza descoperirilor monetare între începutul secolului al XV-lea și sfîrșitul secolului al XVII-lea, fac obiectul studiului lui Al. Artimon și Al. Rădulescu. O lucrare documentară privind movilele funerare militare din Evul Mediu publică M. Ignat cu

referiri directe la Movila lui Răzvan, cercetată prin săpături arheologice. Autorul reliefează în cadrul lucrării importanța acțiunii de cartare, protejare și conservare a movilelor, care, fie că au caracter funerar, fie că sînt de hotar sau comemorative, rămîn martori tăcuți ai istoriei noastre milenare. În urma investigării materialelor de arhivă, V. Gh. Miron și A. N. Pricop publică nouă copii după acte originale privind viața socială economică a Sucevei în secolele XVII-XVIII, transcrise în „Condica de documentele proprietăților Mitropoliei Moldovei și Sucevei“, de către Teodor Gasparovici, diac de Divan. Lucrarea se înscrie în întreprinderea generoasă a celor doi cercetători de a alcătui un volum de documente care să ilustreze evoluția politică, socială, economică a Sucevei. Probleme de istorie medievală suceveană sînt abordate și în articolul lui O. Monoranu „Considerații asupra unor aspecte ale vieții sociale din orașul Suceava în secolele XVII-XVIII“. Pe baza studierii documentelor scrise autorul constată pentru această perioadă ca fenomen social-economic caracteristic acela al dezintegrării domeniului domnesc în favoarea bisericii și boierilor, ceea ce a dus la scăderea fondului orășenesc și la crearea unor raporturi social-economice defavorabile orășenimii. Tot în cadrul primei rubrici, M. Iacobescu publică un document inedit, din 16 iunie 1848, reprezentînd un memoriu al unui grup de locuitori din Suceava. Lectura actului prilejuiește constatarea unor realități dureroase privind situația socială, economică, demografică a Sucevei, dar și a Bucovinei, în general, la jumătatea secolului al XIX-lea. O altă lucrare aparține lui N. Cârlan, în care își propune să analizeze coordonatele patriotismului în poezia unuia dintre cei mai prolifici poeți bucovineni, Vasile Bumbac, într-o epocă de mare „florire“ politică.

Altă secțiune a anuarului o constituie cea rezervată studiilor de istorie. În lucrarea cercetătoarei S. Marinescu-Bîlcu se precizează pe baza descoperirilor arheologice recente că prima cultură neolitică în spațiul est-carpatic a fost Starčevo-Criș, urmată de cultura ceramicii liniare. Autoarea demonstrează, contrar altor teorii, că pe teritoriul Moldovei nu s-a răspîndit și cultura bugo-nistriană. N. Ursulescu și Șt. Manea („Evoluția habitatului în bazinul Șomuzului Mare în zona comunei Preotești“) evidențiază continuitatea de locuire din această zonă încă din neolitic, invocînd drept suport documentar izvoarele arheologice, scrise și toponimice. În studiul lui Gh. Bichir se discută principalele coordonate ale istoriei costobocilor, identificați ca purtători ai culturii Lipița, al cărei caracter dacic reiese din analiza inventarului ceramic, al ritului funerar, al altor manifestări ținînd de suprastructură. În continuare, Șt. Olteanu abordează o problemă de demografie istorică, cu referiri la evoluția așezărilor din Moldova de Nord în cursul secolului VIII-XI, bazîndu-se pe informațiile furnizate de descoperirile arheologice. Articolul lui E. I. Emandi este rezultatul unei aprofundate analize a datelor istorice, arheologice, paleobotanice și geografice. Autorul încearcă să demonstreze că în secolele IX-XIV au apărut noi realități social-economice, concomitent cu o considerabilă creștere demografică, marcante fiind îndeosebi progresele în economie, în tehnica agrară. Ar-

ticolul este însoțit de un bogat și util material ilustrativ : hărți, tabele, diagrame. Anumite aspecte ale situației economice a Moldovei medievale sînt investigate și în studiul lui M. Lazăr „Gorștina de oi în Moldova în secolele XV-XVIII“. E. Negruți aruncă o nouă lumină în studiul tristului episod al emigrării populației din Bucovina, determinate de înglobarea forțată a acestei regiuni în anul 1775 în cadrul Imperiului Habsburgic. Lucrarea lui G. Irimescu „Din istoria mineritului în Bucovina“ se înscrie drept o competentă contribuție la studiul mineritului în regiunea menționată în cursul secolelor XVIII-XIX. Probleme de istorie modernă tratează și E. Ioniță, referindu-se la participarea femeilor din Bucovina la lupta pentru înfăptuirea și apărarea independenței și unității statului român, iar unele aspecte de istorie contemporană suceveană sînt oglindite în două cuprinzătoare studii. Primul dintre ele este datorat lui P. Russîndilar („Contribuția socialiștilor bucovineni la unificarea mișcării muncitorești și crearea Partidului revoluționar unic, Partidul Comunist Român“), iar cel de al doilea, tratînd despre „Contribuția județului Suceava la sprijinirea războiului antihitlerist“ este semnat de S. Irimescu.

Articolele cuprinse în cea de a patra secțiune („Din istoria culturii sucevene“) stau mărturie faptului că Suceava a fost de-a lungul veacurilor nu numai un centru politic de seamă, dar și un activ focar de tradiții și cultură românească. Este o concluzie ce se desprinde din articolele de înaltă ținută științifică „Cartea veche românească din județul Suceava“ de O. Mitric și „Tipografia de la Rădăuți, centru de cultură românească în veacul XVIII“ de Ștefan Lemny. Alte lucrări în cadrul acestei rubrici și-au ales drept subiect probleme de istorie literară, activitatea unor personalități culturale bucovinene. Ne referim la articolele semnate de T. Cantemir („Aspirațiile de unitate națională la scriitorii bucovineni de pînă la 1918“), E. Dimitriu („Colaboratori bucovineni la revista „Familia“) sau cele care reliefează lupta națională a bucovinenilor desfășurată în cadrul societăților literare, culturale, prin intermediul presei. Pe această linie se înscriu articolele semnate de E. D. Petrovici („Societățile academice românești din Bucovina — forme ale luptei de emancipare socială și națională“) L. Ureche („Revista ilustrată — propagatoare a istoriei și culturii bucovinene“) V. Cocuz („Contribuții la istoricul presei românești din Bucovina“). Două interesante articole prilejuiesc cunoașterea unor momente din tinerețea scriitorului Mihail Sadoveanu (A. Cocîrță, „Mihail Sadoveanu, elev la Fălticeni“) și a activității de traducător, mai puțin cunoscută, a poetului Nicolae Labiș (N. Cărlan „Un vis întrerupt — Nicolae Labiș“). În cadrul acestei secțiuni cercetătoarea americană G. Buehler semnează un articol cu o mare încărcătură emoțională despre „Ieremie Fărtăiș — rapsod american din Bucovina“, în timp ce distinsa istorică de artă ex-suceveană M. I. Sabados schițează cîteva repere privind sculptura și pictura monumentală a Sucevei contemporane.

Un spațiu adecvat se rezervă publicării materialelor documentare, importante surse de informații privind istoria Bucovinei. Integrarea lor în circuitul științific este rodul muncii de arhivă depuse de M. Șt. Ciaușu, I. Dîrdală, M. Iacobescu și E. Dimitriu.

În cadrul rubricii „medalioane“ D. Ursulescu prezintă personalitatea și activitatea lui George Diamandy, iar I. Chelcea investighează preocupările de etnografie și folclor ale lui Artur Gorovei. Lui V. Tiron îi datorăm proiectarea în contemporaneitate a lui Nicu Dracea „poet din Bucovina începutului de veac (1879—1923)“. Prin articolul său „Vasile Țigănescu, scriitor și profesor“, G. Muntean repune această personalitate la loc de cinste în peisajul cultural sucevean.

Anuarul mai cuprinde o rubrică de muzeologie, unde sînt prezentate așezămintele muzeale din județul Suceava, precum și una de note și comentarii, ilustrînd preocupări de arheologie (D. Popovici și M. Ignat, N. Ursulescu și M. Camilar) sau arhitectură populară (Gh. Brătîloveanu).

Din prezentarea activității Muzeului județean în anul 1980, alcătuită de O. Monoranu și E. I. Emandi, se desprinde bogata paletă de preocupări a personalului științific al acestei instituții: o continuă îmbogățire a patrimoniului muzeal, o largă participare a muzeografilor la viața științifică, atît prin prezența la sesiunile științifice, cît și prin publicarea unor lucrări în diferite periodice. Expozițiile de bază și cele itinerante, mesele rotunde, conferințele, lectoratele, precum și marele număr de vizitatori ai muzeului, reprezintă mărturii ale muncii rodnice ale muzeografilor suceveni.

În continuare, anuarul mai cuprinde o caldă evocare a regretatei cercetătoare ieșene Eugenia Neamțu, realizată de V. Chirica, notele bibliografice încheind numărul revistei.

Apreciînd valoarea acestui ultim număr din periodicul muzeului sucevean, ținem să remarcăm că varietatea temelor abordate ar putea duce la o impresie de excesivă eterogenitate. Trebuie să precizăm însă că ar fi vorba de o falsă impresie, pentru că lucrările se articulează în diversitatea lor, fiind subsumate aceluiași scop de punere în valoare a istoriei și culturii plaiurilor sucevene sub multiple aspecte. Desigur, o observație s-ar cuveni în legătură cu ilustrația acestui volum (desene și fotografii), pe care am fi dorit-o de o calitate mai bună. Dar dincolo de acest neajuns, actualul număr se înscrie ca o reușită, ceea ce conferă publicației sucevene un rol de frunte printre periodicele editate de muzeele județene.

TAMILIA-ELENA MARIN

ELENA FLORESCU, Arhitectura populară din zona Neamț, Muzeul de etnografie Piatra Neamț, 1983, 204 p.

Din cele trei componente zonale ale județului Neamț, doar Bistrița montană constituise obiectul unor ample cercetări etnologice, studierea zonelor Roman și Neamț, deși posesoare ale unor particularități decisive în configurarea specificului reprezentativ din acest perimetru etnografic, integrîndu-se mai întotdeauna, sumar, unor sin-